

Bilgi Yönetimi Dergisi

Cilt: 6 Sayı: 2 Yıl: 2023

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/by>

Hakemli Makaleler

Araştırma Makalesi

Makale Bilgisi

Gönderildiği tarih: 30.09.2023
Kabul tarihi: 28.12.2023
Yayınlanma tarihi: 31.12.2023

Article Info

Date submitted: 30.09.2023
Date accepted: 28.12.2023
Date published: 31.12.2023

Anahtar Sözcükler

Araştırma Etkisi, İlk Atıf
Zamanı, Disiplinler Arası
Yayılm

Keywords

Research Impact, Time to
First Citation,
Interdisciplinary
Dissemination

DOI numarası

10.33721/by.1368932

ORCID

0000-0001-9064-611X

Yayımlandı, Yok Olmadı, Ama Etkisi Ne? Türk Kütüphaneciliği Dergisi'nin Araştırma Etkisinin Atıflar Yoluyla Ölçülmesi

*Published, Not Perished, But What is the Impact? Measuring the
Research Impact of Turkish Librarianship Journal Through
Citations*

Kemal YAYLA

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Bilgi ve
Belge Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi, kemal.yayla@ikcu.edu.tr

Öz

Atıf analizi, bilimsel araştırmanın etkisini değerlendirmek için yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntem, büyük veri analitiğinden yararlanarak akademik etkiyi ölçme, entelektüel ilişkileri belirleme, bilimsel iletişimi haritalandırma ve bilgi alanlarını tanımlama konusunda fikir edinmek için h-index ve dergi etki faktörü gibi ölçümleri kullanır. Bu çalışmada TRDizin'de indekslenen Türk Kütüphaneciliği Dergisi yayınlarının araştırmalara etkisi analiz edilmiştir. Analiz kriterleri olarak ilk alıntıya kadar geçen süre ve disiplinler arası dağıtım seçildi. TRDizin'de 2002-2022 yılları arasında yayınlanan 816 çalışmadan 292'si analize dâhil edilmiştir. Bulgular, indekslenen yayınların yalnızca dörtte birinin alıntı aldığı ve %59'unun kütüphanecilik ve bilgi bilimi dışındaki alanlardan geldiğini ortaya koymuştur. Türk Kütüphanecilik Dergisi'nin, özellikle eğitim ile kütüphane ve bilgi bilimi çalışmalarının kesişiminde, disiplin içinden ve dışından büyük ilgi gören önemli bir ulusal bilgi ihracatçısı olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, Türk Kütüphaneciliği Dergisi'nin net bir bilgi ihracatçısı olarak ulusal ölçekte diğer araştırma disiplinlerine katkıda bulunma potansiyelini göstermektedir.

Abstract

Citation analysis is a widely used method for assessing the impact of scientific research. This method uses metrics such as h-index and journal impact factor to gain insight into measuring scholarly impact, identifying intellectual relationships, mapping scholarly communication, and defining knowledge domains by leveraging big data analytics. This study analyzed the impact of the Turkish Librarianship Journal publications indexed in TRDizin on research. Time-to-first citation and interdisciplinary dissemination were selected as the analysis criteria. Of the 816 studies published in TRDizin between 2002 and 2022, 292 were included in analysis. The findings revealed that only a quarter of the indexed publications received citations, and 59% came from fields other than library and information science. It is found that the Turkish Librarianship Journal is a crucial national knowledge exporter, especially at the intersection of education and library and information science studies, drawing significant interest from inside and outside the discipline. These results indicate the potential of the Journal of Turkish Librarianship as a net exporter of knowledge to contribute to other research disciplines on a national scale.

1.Giriş

Bir akademisyenin bilimsel alanda varlığını sürdürebilmesi, büyük ölçüde bilimsel araştırma yapması ve bu araştırmalarını yayınlamasıyla ilişkilendirilmektedir. "Yayımla ya da yok ol" ifadesi akademide

araştırmacıların üzerindeki kaliteli dergilerde çok sayıda makale yayınlama baskısını en iyi tanımlayan cümledir (De Rond ve Miller, 2005). Bu bağlamda araştırmacıların birincil hedefi çalışmalarının bir akademik dergide yayınlanmasıdır. Ancak modern bilim politikaları sadece yayımlanmayı değil bu yayının somut olarak nasıl bir etki yaptığıyla da ilgilenmektedir. Bilim insanlarının itibarları yaptıkları yayınların sayısı ve etkisiyle birlikte yayınların niteliği ve özgünlüğü üzerinden değerlendirildiği gibi akademik dergilerinde saygınlığı yayınlarının ne ölçüde kullanıldığı ve ne kadar itibarlı olduğu ile ilgilidir (Glänzel ve Moed, 2002). Araştırma değerlendirme uygulamaları arasında üniversiteleri ve akademik dergileri aldıkları atıf sayısına göre sıralamak yaygın bir uygulamadır (Tüselmann vd., 2015). Özellikle ülkemizde akademik atama ve yükseltme süreçlerinde dergilerin sıralamaları ciddi bir kalite göstergesi olarak kullanılmaya başlanmıştır (Demirbilek ve Çetin, 2022). Dergi etki faktörü (Journal Impact Factor) gibi ticari veri tabanlarının oluşturduğu dergi sıralama göstergeleri genellikle atıf sayıları ile ilişkilendirilmektedir. Bu sıralamalar araştırmacıların hangi dergilere yayınlarını göndereceği veya akademik kütüphanelerin hangi dergilere abone olacağı gibi kritik kararlar alırken kullanılmaktadır (Bollen vd., 2005). Atıf sayıları, araştırmacıların bilimsel etkisini gösteren niceleyici ölçekler için kullanıldığı gibi dergilerin akranları arasındaki etkisini ölçmek için kullanılan bir gösterge olarak da tercih edilmektedir (Chen ve Hicks, 2004).

Yükseköğretim kurumları işe alım ve terfilerde hatta yayın teşvik ödemelerinde atıf sayılarına önemli bir değerlendirme faktörü olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle akademisyenler için kendi çalışmalarına doğru ve eksiksiz atıf yapılması kritik bir öneme sahiptir. Bir bilimsel çalışmanın atıf alması bu çalışmanın sadece diğer araştırmacılar tarafından kendi çalışmada kullanıldığını anlamına gelmektedir (Bhupatiraju vd., 2012). Zira atıf sayısı zamana bağlı olarak değişebilmektedir. Zamanla atıf sayıları bir akademisyenin ya da bir derginin kalitesini değerlendirme ölçütü haline gelmiştir (Yehekel ve Shenkar, 2009). Ancak akademik yayınlar ve bunların yayımlandıkları dergileri aldıkları toplam atıf sayılarına göre değerlendirmek hatalı çıkarımlar yapılması riskini içermektedir. Örneğin etik ihlali nedeniyle geri çekilen (retracted) bir çalışmanın atıf sayısı artmaya devam edebilmektedir (Bolland vd., 2022). Bu sebeple bir derginin bilimsel etkisini değerlendirmek için yayınlanan çalışmaların atıflarını sadece alınan atıf sayısı ile değerlendirilmemesi gerekmektedir (Martin, 2013). Çünkü atıf sayıları araştırmacılar veya dergiler tarafından manipüle edilebilmektedir (Hayer vd., 2013; Martin, 2016). Tüm bu risklerine rağmen atıfa dayalı analizler kullanılmaya devam etmektedir.

Araştırma ele aldığı konuların belirlenmesi ve zaman içerisindeki etkisini anlamak amacıyla farklı ölçekler ve analiz birimleri üzerinden çalışmalar yürütülmüştür. Analiz birimi olarak araştırmacıların tercih edildiği durumlarda, bireysel performanslarını değerlendirmek için bilimetrik göstergeler kullanılmıştır (Wildgaard vd., 2014). Diğer yandan, araştırma etkisinin ölçümü, araştırmacılar yerine bilimsel amaçla geliştirilmiş araç-gereçlerin odak noktası olduğu çalışmalarda da gerçekleştirilmiştir. Örneğin Benn ve Sanchez (2001) tarafından yapılan bir çalışmada, uzay teleskoplarının kullanımı ve bunların akademik etkisine akademik yayınlarda yapılan atıflar üzerinden bakılmıştır. Ayrıca, yeni bilimsel fikirlerin ve yöntemlerin sunulduğu akademik dergiler, araştırma etkisini ölçmek için bir analiz birimi olarak seçilmiştir. Dergi içerisindeki yayınların bilimsel etkisi, çeşitli yöntemlerle ölçülmüş, bu yöntemler arasında atıf analizi en yaygın kullanılanlardan biri olarak öne çıkmıştır (Zhai vd., 2018). Atıf analizi, dergide yayımlanan makalelerin bilimsel alanda ne derecede kabul gördüğü ve ilgi uyandırdığı hakkında kanıt temelli iç görüler sunmaktadır. Fakat atıf analizinin manipüle edilebilir verilere dayalı olması, yanlılıkları en aza indirgeyebilecek özel değerlendirme yöntemlerini ve araştırma tasarımlarını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, çalışma kapsamında zamandan bağımsız atıf eğilimlerini ve bilgi yayılımını inceleyen ikili bir gösterge tasarımı kullanılarak, atıf analizinin bulgularının mümkün olan en az yanlılıkla değerlendirilmesini sağlayacak bir araştırma tasarımı geliştirilmiştir.

Bu çalışmada "ilk atıf zamanı" ve "disiplin dışı yayılım" ölçütleri kullanılarak Kütüphanecilik ve Bilgibilim (KB) alanında yayın yapan ve TRDizin'de indekslenen "Türk Kütüphaneciliği" (TK) dergisinde yer alan yayınların araştırma etkisi atıflar üzerinden ele alınmıştır. Bu çalışmanın öncelikli amacı atıfları kullanarak bilimsel araştırmaların etkisinin ulusal düzeydeki yayılımını ve bu yayınlara duyulan ilginin zamana bağlı değişimini belirlemektir. Yapılan ulusal literatür incelemesinde, akademik bir derginin bilimsel etkisini ulusal ölçekli atıf verisine dayanarak inceleyen bir çalışma

olmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmanın, analitik ve tekrar edilebilir bir analiz çerçevesi sunarak bu alandaki eksikliği gidermeye katkıda bulunması hedeflenmektedir.

2. Önceki Çalışmalar

Bilimsel araştırmalara yapılan yatırımları gerekçelendirmek için artan baskı, yatırımın geri dönüşünü belirlemek için daha nicel bir yaklaşım gerektirmektedir. Bu durum yatırımın geri dönüşünün nicel bir şekilde belirlenmesini zorunlu kılar. Bu, öznel ve nitel faktörlerin nesnel ve ölçülebilir kriterlerle değerlendirilmesi anlamına gelmektedir (Patton vd., 2016). Bilimsel etkinin ölçümüne yönelik girişimler yazar, makale veya bilimsel dergi seviyesinde analiz edilebilmektedir. Bilimsel çıktılarının etkisini ölçmek için h-indeksi veya dergi etki faktörü (JIF) gibi kriterlerle birlikte atıf analizi yöntemine başvurulmaktadır. Atıf analizinin, insan davranışı veya yorumlamaları hakkında bazı varsayımlara dayanması gibi sınırlılıklarına rağmen (MacRoberts ve MacRoberts, 2010), bilimsel yayınlardaki etkileşimleri somutlaştırma kapasitesi bulunmaktadır. Ayrıca büyük veri analitiği ile birleştirildiğinde bilimsel etkiyi ölçme, paylaşılan entelektüel hatları belirleme, akademik iletişimi haritalama ve bilgi alanlarını tanımlamada başarılı sonuçlar sunmaktadır.

Dergi seviyesinde araştırma etkisine dayalı analizlerde KB alanının diğer araştırma disiplinleriyle olan ilişkisine odaklanılmıştır. Odell ve Gabbard (2008) 1996-2004 yılları arasında Journal Citation Reports (JCR) listesinde taranan 67 KB dergisinin atıflarını analiz etmiştir. Bu analiz, dergileri diğer alanlardan aldıkları atıflar temelinde sıralamış ve KB makalelerine en fazla atıf yapan konu kategorileri ile dergileri belirlemiştir. Çalışma sonucunda 109.777 atıf derlenmiş ve bu atıfların %27'i (29.622) diğer JCR konu kategorilerinde yer alan dergilerden gelirken, geri kalan 58.318 atıf ise KB konu kategorisinden kaynaklandığı belirlenmiştir. Çalışma, JCR'ın 1994 yılında deneysel bilgi bilimi araştırmalarına odaklanan LIS dergilerini listesine eklemesinin ardından, LIS dergilerinin diğer disiplinlerden aldığı atıflarda %14'lük bir artış yaşandığını ve bu durumun genişleyen bir disiplinler arası okuyucu kitlesi oluşturduğunu göstermiştir.

Chang ve Huang (2012) KB alanındaki bilgi akışını disiplinler arası derecesi perspektifinden ele almıştır. Bu bağlamda, disiplinler arası değerini ölçmek üzere Brillouin indeksi kullanılmıştır. Brillouin indeksi, referanslar ve ortak yazarlar üzerinden disiplinler arasılığı değerlendirmekte olup, bu indeksin yüksek olması, disiplinler arasılığın yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Araştırmacılar 1978 ile 2007 yılları arasında KB alanındaki disiplinler arası etkileşimleri, doğrudan atıf, bibliyografik birleştirme ve ortak yazarlık analizi ile değerlendirmişlerdir. Veri kaynağı olarak, Social Science Citation Index (SSCI) veri tabanındaki "Makaleler" kategorisine dâhil edilmiş makaleler seçilmiştir. SSCI'den toplamda 7.704 KB makalesi belirlenmiş ve bu makalelerden sistematik örnekleme yöntemiyle 1.536 makale temsili bir örneklem olarak seçilmiştir. Doğrudan atıf analizi kapsamında, bu KB makalelerine yapılan 27.678 referans incelenmiştir. Bibliyografik bağlantı analizi, iki ya da daha fazla KB makalesine atıf yapılan 8.906 referansı tespit etmiştir. Ortak yazarlık analizi ise, KB makalelerindeki ortak yazarların bağlantılarını değerlendirmiş ve bu yazarların yarısının KB ile ilgili enstitülerle ilişkilendirildiğini belirlemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, KB makalelerine yapılan doğrudan atıflar 30 farklı disipline yayılmışken, ortak yazarlık sadece 25 disipline yayılmıştır. Ayrıca, KB alanının disiplinler arasılık değeri 0,61 ile 0,82 arasında değişmekte olup, makalelerdeki referanslara yapılan atıflar en yüksekken, ortak yazarlık en düşük seviyededir. Analiz sonuçları, disiplinlerin yarısından çoğunun 0 ile 1 arasında değişen yüzdelere sahip olduğunu göstermiştir, bu da birçok disiplinin KB üzerinde sınırlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

KB alanındaki araştırma etkisini değerlendirmek amacıyla Hessey ve Willet (2013) bilgi transferinin "ithalat-ihracat" modelini temel alarak bir analiz gerçekleştirmiştir. Bu model, disipline özgü bilginin konu sınırları içerisindeki değişimini tanımlamak için kullanılır ve bir alandan diğerine olan bilgi aktarımını, disiplinler, dergiler veya veri tabanları arasındaki fikir ve bilgi akışına odaklanmaktadır. Analizde, diğer disiplinlerin KB araştırmalarına ne ölçüde atıf yaptığı ve bu atıfların değerinin nasıl olduğu ele alınarak, disiplinin ihracat performansı incelenmiştir. Atıf sayısının yanı sıra ihraç edilen bilginin kapsamı ve ilişkisi de değerlendirilmiştir. Bu amaçla yazarlar, Birleşik Krallık'ın 2008 Araştırma Değerlendirme Çalışması'ndan (REF) seçilen 232 yüksek kaliteli yayının bilgi ihracat performansını analiz etmişlerdir. Seçilen yayınlara toplamda 444 benzersiz, KB dışı dergiden 1061 atıf yapıldığı tespit edilmiştir. KB dışı dergilerin etki faktörleri (Impact Factor) Journal Citation

Reports'tan alınarak, disiplinler arası atıf davranışındaki farklılıkları minimize etmek adına normalize edilmiştir. Analiz, KB dışı dergilerin ortalamasının üzerinde bir etki faktörüne sahip olduğunu ve bu durumun KB araştırmalarının diğer disiplinlere olan ihracatının değerli olduğunu göstermektedir. Bu örnekte KB dışı dergilerde yer alan KB araştırmalarına yapılan atıfların, KB dergilerine yapılan atıflara kıyasla daha belirgin olduğunu ortaya koymuştur.

Chen vd. (2018) Çin'deki KB dergi makalelerinin disiplin dışı eserlere olan atıf (WOD) tercihlerini incelemek amacıyla bibliyometrik ve makine öğrenimi tekniklerini bir araya getirerek bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışma kapsamında kullanılan veriler, CNKI veri tabanından toplanmış olup bu veritabanı, dergi makaleleri, tezler, konferans bildirimleri gibi tüm Çin akademik yayınlarının %98'ini kapsamaktadır. Ana veri seti, 1994-2013 yılları arasında CNKI tarafından kategorize edilen Çin KB çalışmaları, bu çalışmalara yapılan atıflar ve konu kategorilerini içermektedir. Çin KB yayınlarından toplam 856.426 atıf bulunmakta olup, bu atıfların 254.296'sı WOD kategorisindedir. 150 KB süreli yayını esas alarak oluşturulan listeye göre, bu süreli yayınlardan yapılan atıflar çıkarılmış ve sadece WOD kategorisindeki atıflar dikkate alınarak 182.055 atıf sayısına ulaşılmıştır. Bu veri seti atıf yapılan belgelerin başlığı, yazarı, konusu, yayın yılı ve kaynak başlığı gibi detayları da içermektedir. Analizde kullanılan Biglan modeli, atıf yapılan tüm disiplinleri iki boyutlu olarak kategorize ederek sert-yumuşak bilim ve yaşam-yaşam dışı bilim olmak üzere iki boyuta dayalı olarak disiplinleri dört çeyreğe böler. Bu model Çin KB dergi makalelerinin Biglan modeline (Biglan, 1973) göre genellikle yumuşak, uygulamalı ya da yaşam dışı bilim disiplinlerine atıf yapmayı tercih ettiğini ortaya koymuştur. Ayrıca, çalışma sonucu, yeni gelişen konulara Çin KB dergilerinin yoğun bir şekilde atıf yaptığı belirtilmiştir.

Ding, Liu ve Yuan (2023) KB alanında bilginin disiplinler arası yayılımını değerlendirmek amacıyla genişlik, yoğunluk, hız ve tema boyutlarına dayandırılan bir analiz yapmışlardır. Disiplinlerarası dağılımın belirlenmesinde Temel Bilim Göstergeleri (Essential Science Indicators – ESI) kullanılmıştır. Çalışmanın veri kaynağı olarak Web of Science'ta KB konu alanında yer alan İngilizce makaleler seçilmiştir. Analiz kapsamında 1996 ile 2019 yılları arasındaki dönem ele alınmış ve bu süre zarfında 77.886 makale tespit edilmiştir. Bu makalelere yapılan 678.490 atıf derlenmiş ve bu atıflar, yayımlandıkları dergilere göre 21 temel bilim göstergesi disiplinine ayrılmıştır. Elde edilen bulgular, KB alanının bilgi yayılım genişliğinin oldukça geniş olduğunu ve bu yayılımın 21 ESI disiplinine ulaştığını göstermektedir. Disiplinlerarası yayılım hızı, ikinci veya üçüncü yılda disiplin sayısının 18-20'ye ulaştığını ve sonrasında bu sayının yaklaşık olarak 20'de sabitlendiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, 2005 yılından sonraki dönemde yayımlanan makalelerin yayılım hızının arttığı ve en yüksek seviyeye ulaştığı tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları, KB alanındaki bilgi yayılım temalarının zamanla çeşitlendiğini, derinleştiğini ve uzmanlaştığını göstermektedir.

Genel olarak KB alanındaki bilgi yayılımına odaklanan çalışmaların yanında sadece belli bir disiplin arasındaki bilgi akışı ve araştırma etkisine odaklanan çalışmalarda bulunmaktadır. Lund (2020) çalışmasında, Eğitim Teknolojisi (ET) dergileri arasından en prestijli olan 15'inin Kütüphane ve Bilgi Bilimi (KB) dergilerine yaptığı atıfları ile KB dergileri arasından en prestijli olan 15'inin ET dergilerine yaptığı atıfları analiz etmiştir. Ayrıca, önceki çalışmalarda kullanılan 15 dergilik listeye ek olarak, ET dergilerinden atıf alan beş farklı KB dergisine yapılan atıflar da ele alınmıştır. Çalışma üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada 2009-2013 yılları arasında yayımlanan makaleler temel alınarak, ET dergileri arasından en prestijli olan 15'inin KB dergilerine yaptığı atıflar, Education Source (EBSCO) veri tabanı kullanılarak analiz edilmiştir. İkinci aşamada ise aynı yöntem kullanılarak, KB dergileri arasından en prestijli olan 15'inin ET dergilerine yaptığı atıflar incelenmiştir. Son aşamada ise önceki listelerde yer almayan, ancak ET makalelerine atıf yapan ilk 5 KB dergisi belirlenmiş ve bu dergilere yapılan atıflar, ilk aşamada kullanılan yöntemle analiz edilmiştir. Çalışmada en prestijli KB dergilerini belirlemek için dergi etki faktörleri ve akademisyenlerin dergilere yönelik saygınlık algılamaları gibi çeşitli itibar temelli kriterler dikkate alınmıştır. Elde edilen bulgular, örnekleme yer alan KB makalelerinin yaklaşık %10'unun ve ET makalelerinin %3'ünün diğer disipline ait makalelere en az bir kez atıfta bulunduğunu göstermektedir. Bu, KB'nin ET üzerinde diğerine kıyasla biraz daha belirgin bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. En çok atıf alan KB dergileri arasında "Journal of Education for Library and Information Science" ve "Journal of Documentation"; ET dergileri arasında ise "Educational Technology Research and

Development" ve "Journal of Educational Technology and Society" öne çıkmaktadır. KB dergileri içerisinde, "Journal of Education for Library and Information Science (JELIS)" en yüksek atıf oranına sahipken, onu "College and Research Libraries" ve "Journal of Academic Librarianship" takip etmektedir. Yükseköğretimde kütüphane eğitime odaklanan ve disiplinler arası eğilimleri kuvvetli olan dergilerin ET üzerindeki etkisi daha belirgindir. ET tarafından en çok atıf alınan KB dergileri, "Electronic Library" ve "Education for Information" gibi dergilerle önceki çalışmalarda tespit edilen dergilerden farklılık göstermektedir.

Alan yazınına yapılan incelemede, araştırma etkisinin değerlendirilmesinde atıf analizinin sıkça tercih edildiği belirlenmiştir. Bu tür çalışmalar, genellikle uluslararası kapsamlı ve yaygın kullanılan bibliyografik veri tabanlarında indekslenen yayınlar kullanılarak yapılmıştır. Ancak ulusal literatürde, TRDizin'nin atıf verilerini kullanan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bakımdan ulusal bilim dinamiklerini ele alan ve disiplinler arası bilgi akışı ile bunun araştırma etkisini inceleyen ilk çalışma olduğunu söylemek mümkündür.

3.Yöntem

3.1. Veri Toplama

Çalışmanın ana veri kaynağını TRDizin de taranan TK dergisi yayınları oluşturmaktadır. Dergi, 1952-1986 yılları arasında "Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni" (TKDB) adıyla yayımlanmış olup, 1987'den itibaren "Türk Kütüphaneciliği" adını almıştır (Tonta, 2002). 1995 yılında akademik hakemli bir dergi özelliği kazanan TK, günümüzde Dergipark platformunda yayınlanmaktadır. Ayrıca dergi yayınları 2000-2022 yılları arasında Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) tarafından oluşturulan TRDizin'de de taranmaktadır (Türk Kütüphaneciliği Editörler Kurulu, 2019). TK dergisi, sahip olduğu köklü geçmişle KB alanındaki bilgi birikiminin ulusal düzeyde incelenmesi için oldukça uygun bir kaynak olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye'nin bilimsel bilgi birikimini yansıtan akademik dergilere belli değerlendirme ölçütleri doğrultusunda dijital ortamda ULAKBİM tarafından erişim olanağı sağlanan TRDizin, TÜBİTAK ULAKBİM'in sunduğu ülke çapındaki indeksleme platformudur. Araştırmacılar bu dizini Web of Science veya Scopus'a benzer bir bibliyografik veri tabanı olarak kullanabilmektedir. TRDizin kapsamlı bir ulusal atıf indeksi olarak dizinlediği dergilerde yayımlanan çalışmaları yapılandırılmış veri formatında araştırmacılarla sunmaktadır. Ayrıca sitede TÜBİTAK Projelerine ilişkin bibliyografik ve tam metin bilgilere de yer verilmektedir (TRDizin, 2021). TRDizin kapsamındaki dergilerde yayımlanan çalışmalara 2000 yılından itibaren erişim sunmaktadır. Türkiye'deki yükseköğretim kurumları, akademik atama ve yükseltme kriterlerinde TRDizin'de taranan dergilerde yayın yapmayı bir kriter olarak benimsemektedir (Baltacı, 2022; Demir vd., 2017).

TRDizin'de yapılan tarama sonucunda Türk Kütüphaneciliği dergisinde 2002-2022 yılları arasında yayımlanmış toplam 816 çalışma bulunduğu belirlenmiştir. Çalışmanın amacı disipline özgü bilgi yayılımını incelemek olduğundan, yayın türüne ilişkin herhangi bir kısıtlama getirilmemiştir. Değerlendirme için seçilen tek ölçüt, çalışmaların atıf alıp almamış olmasıdır. Ancak çalışma tasarımı gereği dergi kaynaklı olmayan ve TRDizin'de bulunan, projelerden yayımlara yapılan atıflar çalışma kapsamının dışında tutulmuştur. Bu yayınlar dışında kalanlarla oluşturulan araştırma evreni toplam 292 yayından oluşmaktadır. Çalışma kapsamında toplanan veriler 24 Eylül 2023 tarihinde <https://trdizin.gov.tr/> adresinden derlenmiştir.

Bu çalışmanın araştırma verileri erişime açıktır. Bu bölümde açıklanan veri toplama, kodlama ve gruplama süreçlerinde oluşturulan veriler "veri seti"¹ üzerinden erişilebilir. Dolayısı ile aynı veri setine bağlı olarak, aktarılan bulgular gelecekte tekrarlanabilir veya doğrulanabilir.

3.2. Veri Analizi

Çalışma kapsamında TK dergisinde yapılan yayınların etkilerini ulusal düzeydeki dergilerden aldıkları atıflar üzerinden değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda ilk atıf hızı (Bornmann ve

¹ https://osf.io/8xpmf/?view_only=45510110d3834ff79283bac6038be1b7

Daniel, 2010; Schubert ve Glänzel, 1986) ve disiplin dışı difüzyon ölçütleri kullanılmıştır. İlk atıf hızı, bir makalenin yayımlandıktan sonra aldığı ilk atıf için geçen süre olarak tanımlanır. Dergilerin yayınlanan makalelerine atıf alma konusundaki etkinliğini değerlendirmek için kullanılan bu ölçüt çalışmanın bilimsel açıdan hangi hızla fark edildiğini göstermektedir (Hancock, 2015). Kullanılan diğer ölçüt olan disiplin dışı difüzyon ölçütü çalışmaların atıf aldıkları dergilerin hangi araştırma alanında dizinlendiğine göre çalışmanın disiplin içi veya disiplin dışından atıf aldığını ortaya koymaktadır. Disiplin dışı difüzyon ölçütü için TRDizin dergi listesinde Bilgi ve Belge Araştırmaları konu başlığı altında taranan 36 derginin atıfları disiplin içi atıflar bu dergilerin haricinde alınan atıflar ise disiplin dışı atıflar olarak değerlendirilmiştir.

İncelenen makalelerin iki boyutlu bir düzlemde değerlendirilmesi için ilk atıf hızı ve disiplin dışı difüzyon ölçütlerine bağlı bir uyarlanmış stratejik diyagram oluşturulmuştur. Geleneksel stratejik diyagram bir araştırma alanındaki farklı konu alanları arasındaki etkileşim ağını temsil etmek için ortak kelime analizinde kullanılan bir görselleştirme aracıdır (Law vd., 1988). Akademik yayınlardaki önemli kelimelerin birlikte kullanımını analiz ederek ve ilgili kelime kümelerini belirleyerek oluşturulur. Stratejik diyagram, izole, ikincil, ana ve kavşak kavramlarla kategorize edilmiş alanların bir listesini sunar. Araştırmacılar, stratejik diyagramı analiz ederek farklı konu alanlarındaki araştırmaların gelişimi, etkileşim kalıpları ve araştırma ağındaki istikrar ve değişim hakkında fikir edinebilirler (Callon vd., 1991).

Çalışma kapsamında geliştirilen uyarlanmış stratejik diyagram yatay ekseninde dergi difüzyon ölçütünü, dikey ekseninde ilk atıf hızını konumlandırmıştır. Uyarlanmış stratejik diyagram makalelerin ilk dikkat çekme zamanı ile bu dikkatin disiplin içi mi yoksa disiplin dışından mı geldiğini aynı anda ortaya koyabilmektedir. Özetle stratejik diyagramın bu uyarlaması dergi yayınlarının atıf dinamiklerinin görsel bir temsili sunmakta, araştırmacının fark edilme zamanı (ilk atıf zamanı) ve atıf aldıkları bağlamı (KB içi-dışı) değerlendirmektedir.

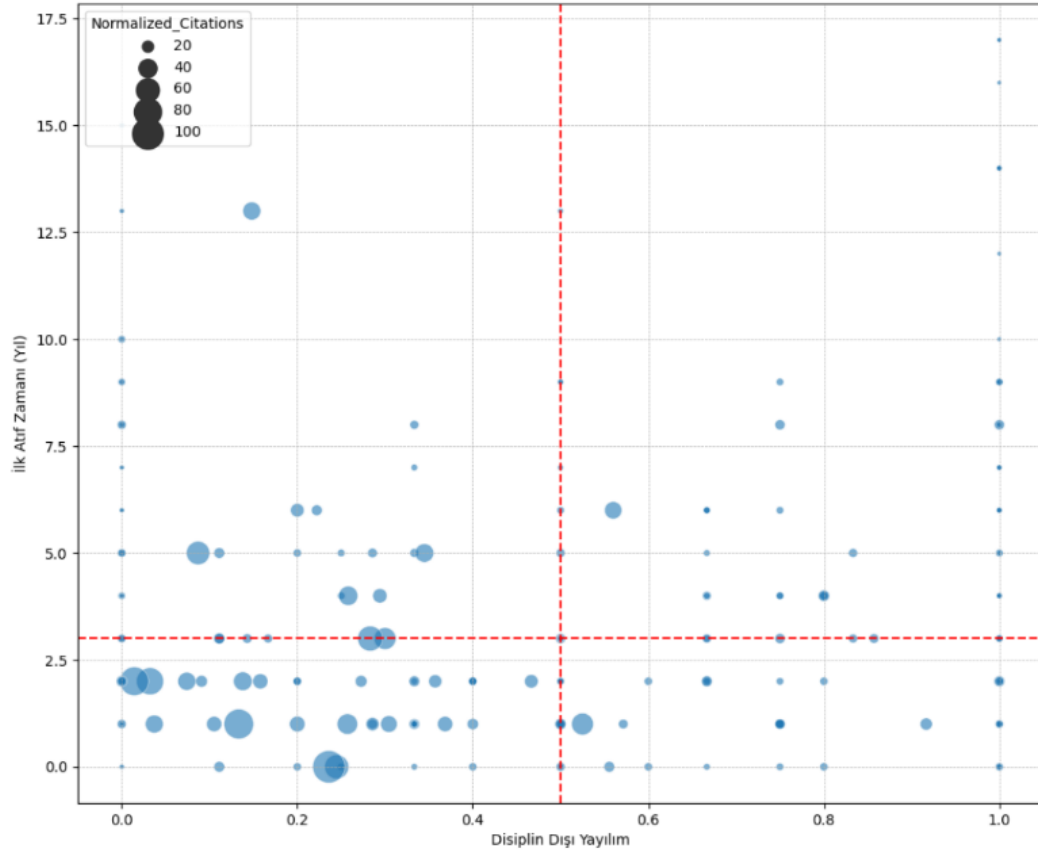
4.Bulgular

Bu bölümde araştırma kapsamına giren makalelerin ilk atıf zamanı ve alan dışı yayılım ölçütlerine göre uyarlanmış stratejik diyagram oluşturulmuş; daha sonra bu diyagramda yer alan çalışmaların diyagramdaki onumlarına göre dağılımlarına dair bulgular paylaşılmıştır.

Yapılan analizde TK dergisinin TRDizin'de taranan 292 yayınına bu dizinde bulunan diğer dergilerden atıf yapıldığı belirlenmiştir. Uyarlanmış stratejik diyagramda yatay ekseninde "alan dışı yayılım" ölçütü, dikey ekseninde ise "ilk atıf zamanı" yer almaktadır. Yayınların hangi çeyreklerde bulunduğunu saptamak adına, ilk atıf zamanı için medyan değeri, alan dışı yayılım ölçütü için ise ortalama değer kullanılmıştır. Yatay ekseninde, araştırmaların aldığı atıf türlerini değerlendirmek amacıyla 0 ile 1 arasında normalizasyon uygulanmıştır. Bu doğrultuda, yatay ekseninde 0 değerine yakın olan çalışmalar TRDizin'de KB alanında dizinlenen dergilerden en az atıf alanları ifade ederken, 1 değerine yakın olanlar KB alandaki dizinlenen çalışmalardan en çok atıf alanları temsil etmektedir. Yayınların toplam aldığı atıf miktarı, düğümün büyüklüğü ile görselleştirilmiştir. Bir yayını temsil eden düğüm ne kadar büyükse, normalize edilmiş toplam atıf sayısı o kadar fazla anlamına gelmektedir. Bu verilere dayanarak hazırlanan uyarlanmış stratejik diyagram, Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1

Uyarlanmış Stratejik Diyagram

Şekil 1'deki sol alt çeyrek, disiplin dışından hızla atıf alan yayınları temsil ederken; sağ alt çeyrek, disiplin içinden hızla atıf alanları; sol üst çeyrek, disiplin dışından yavaşça atıf alanları ve sağ üst çeyrek ise disiplin içinden yavaşça atıf alanları temsil etmektedir. Bu çeyreklerde sırasıyla 93, 80, 53 ve 66 yayın olduğu belirlenmiştir. Uyarlanmış stratejik diyagramın bulguları, TK dergisinin atıf alan çalışmalarının büyük bir kısmının genellikle alan dışı olarak nitelendirilen dergilerden geldiğini ortaya koymaktadır. Sol alt ve sol üst çeyreklerde toplamda yer alan 173 yayın, atıf alan toplam yayın sayısının %59'unu oluşturmaktadır. Bu durum TK dergisinin ulusal düzeyde diğer disiplinlere fikir veya bilgi sağlama kapasitesinin somut bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Derginin kuruluşundan bu yana KB alanında yerel bilgi üretiminde ya da dış kaynaklı bilginin ulusal düzeydeki diğer dergiler için uygun hale getirilmesinde kritik bir rol üstlendiği anlaşılmaktadır. Bu bulguyu daha ayrıntılı incelemek adına, sol alt çeyrekte en yüksek atıfa sahip ilk 5 makale seçilmiş ve Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Sol Alt Çeyrek En Yüksek Atıfa Sahip İlk Beş Makale

Başlık	Yayın Yılı	Alan İçi Atıf	Alan Dışı Atıf	İlk Atıf Zamanı
Öğrencilerin Televizyon İzlemeleri ve Bilgisayar Kullanmalarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Etkisi	2007	21	68	0
Türk Psikoloji Dergisi'nin Bibliyometrik Profili	2007	10	65	1

Turizm pazarlaması alanının bibliyometrik profili (2000- 2010) ve bir atıf analizi çalışması	2012	1	69	2
Anatolia: Turizm araştırmaları dergisi'nde yayımlanan hakem denetimli makalelerin bibliyometrik profili	2012	2	60	2
Okul öncesi dönem çocuklarının okuma alışkanlığına hazırlık durumları üzerine bir araştırma: Hacettepe Üniversitesi Beytepe Anaokulu örneği	2009	15	38	3

Tablo 1'deki verilere bakıldığında, sol alt çeyrekte en yüksek atıfa sahip ilk beş makaleden ikisinin okuma alışkanlığına odaklandığı gözlemlenirken, kalan üç makalenin ise bibliyometrik yöntemle gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar ışığında, okuma alışkanlığına dair çalışmaların, eğitim araştırmalarıyla doğrudan ilişkilendirilmesi nedeniyle alan dışından atıf alması beklenen bir durumdur. Diğer makaleler, yerel literatürdeki bibliyometrik çalışmaların öncü örnekleri olarak kabul edilebilir. Bu tür bir yöntemle çalışma yapmayı planlayan diğer disiplinlerdeki araştırmacıların, bu makalelere referans olarak başvurduğu varsayılabilir. Atıf alma zamanı açısından sol alt çeyreğe göre daha geride olan sol üst çeyrekte yer alan ve en yüksek atıf alan ilk beş yayın Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2

Sol Üst Çeyrek En Yüksek Atıfa Sahip İlk Beş Makale

Başlık	Yayın Yılı	Alan İçi Atıf	Alan Dışı Atıf	İlk Atıf Zamanı
Okul öncesi çocuklarına yönelik yayımlanan hikâye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi	2009	4	42	5
İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim ve Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri	2003	4	23	13
Bilimsel Etik ve İntihal	2008	8	23	4
Ankara'daki İlköğretim Öğretmenlerinin Okuma ve Halk Kütüphanesi Kullanma Alışkanlıkları	2002	10	19	5
Hacettepe Üniversitesi bilgi ve belge yönetimi bölümü tezlerinin atıf analizi	2012	5	12	4

Tablo 2'deki yayınlara bakıldığında, okuma alışkanlığı, uzaktan eğitim ve okul öncesi eğitim gibi temaların, eğitim araştırmalarında sıkça ele alındığı görülmektedir. Ayrıca, intihal, halk kütüphaneleri ve atıf analizi gibi konuların da KB disiplini içerisinde öne çıktığı belirlenmiştir. Atıf analizi, önceki çeyrekte incelenen bibliyometrik çalışmalarda olduğu gibi KB araştırmalarında sıkça kullanılan bir yöntemdir. Elde edilen bulgulara göre, alan dışı dergilerde atıf almasına rağmen ilk atıf zamanı bir önceki çeyreğe kıyasla daha uzun olan çalışmaların daha disipline özel bilgi içermesi nedeniyle diğer araştırmacılar tarafından daha geç fark edildiği düşünülebilir. Sol alt ve üst çeyreklerde yer alan çalışmalar TK dergisinin diğer disiplinlerce fark edildiği çalışmaları gösterirken sağ alt ve üst çeyrekle KB alanı içerisinde dergi yayınlara gösterilen ilgili betimlemektedir. Yoğun bir biçimde KB alanında atıf alan ve ilk atıf zamanı düşük olan çalışmalar sağ alt çeyrekte yer almaktadır. Bu çalışmalar içerisinde en yüksek atıf alan ilk beş çalışma Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3

Sağ Alt Çeyrek En Yüksek Atfa Sahip İlk Beş Makale

Başlık	Yayın Yılı	Alan İçi Atıf	Alan Dışı Atıf	İlk Atıf Zamani
Çin Halk Cumhuriyeti Kültür Devrimi Sürecinde Okuma Alışkanlığının Propaganda Posterlerinde Sunumu	2020	5	4	0
100 temel eser uygulamasının öğrencilerin okuma alışkanlıklarına etkisi ve bu uygulamada kütüphanelerin rolü konusunda öğretmen görüşleri	2010	6	3	2
Türkiye'de Kamu Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması Süreci ve Halk Kütüphaneleri	2005	11	1	1
Kütüphaneciliğin Etik Sorunu ve Türkiye Yaklaşımı	2007	9	0	2
Dijital kütüphane becerileri konusunda Türkiye'de durum: Accessit projesi çerçevesinde bir değerlendirme	2011	6	2	1

Sağ alt çeyrekte, KB disiplini içindeki dergiler tarafından hızla atıf alan çalışmaların, sol alt çeyrekteki çalışmalarla belirgin benzerlikler taşıdığı belirlenmiştir. Tablo 3'te görüldüğü üzere özellikle okuma alışkanlığına dair çalışmaların bu çeyrekte de hızla atıf aldığı, fakat bu atıfların çoğunlukla disiplin içi dergilerden geldiği gözlemlenmiştir. Dijital kütüphaneler ve halk kütüphaneleri gibi KB alanıyla doğrudan ilişkilendirilen konuların bu çeyrekte de öne çıktığı tespit edilmiştir. Bu bulgular okuma alışkanlığına yönelik çalışmalara hem disiplin içi hem de disiplin dışı ulusal dergilerin yoğun ilgi gösterdiğini doğrulamaktadır. Derginin KB disipliniyle çok ilişkiye sahip olan ve atıf alma zamanı en yüksek olan çeyreğinde yer alan atıf sayısı en yüksek ilk beş yayın Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4

Sağ Üst Çeyrek En Yüksek Atfa Sahip İlk Beş Makale

Başlık	Yayın Yılı	Alan İçi Atıf	Alan Dışı Atıf	İlk Atıf Zamani
Türk Kütüphaneciliği Dergisi, 1987-2001	2002	14	11	6
Açık Erişim Kavramı ve Gelişmekte Olan Bir Ülke Olarak Türkiye İçin Anlamı	2006	8	2	4
Öğretmenlere Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Kazandırılması Üzerine Bir Çalışma	2002	6	2	8
Bilgi Okuryazarlığı: Bir İlköğretim Okulunda Yürütülen Uygulama Çalışması	2002	8	0	8
Çocuk Kütüphanesi Hizmetleri İçin İlkeler	2011	4	2	4

Sağ üst çeyrekte, bilgi okuryazarlığı ve çocuk kütüphaneleri gibi KB alanıyla doğrudan ilişkili konulara rastlanmıştır. Tablo 4'te yer alan çalışmalar KB alanının ana araştırma konularını göstermekle birlikte atıf alma zamanlarının yüksek olmasının bu konuların en azından dergi özelinde niş konular olarak değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. Hem az atıf almaları hem de atıf almalarının uzun sürmesi, bu konulara hem disiplin içinden hem de disiplin dışından gelen araştırmacıların ilgisinin sınırlı olduğunu göstermektedir.

5. Tartışma

Disiplinler arası iş birlikleriyle yürütülen çalışmalar entelektüel izolasyon riskini azaltma, perspektif çeşitliliğini genişletme ve çeşitli bakış açılarıyla derinlemesine sorgulama fırsatı gibi birtakım avantajlar sağladığı için bilimsel araştırma gruplarının iş birliği tercihlerinde arasında daha sık gözlemlenmektedir (Wilson, 2020). Bu avantajların temelini, disiplinler arasında gerçekleşen bilgi akışı oluşturmaktadır. Bilginin disiplinler arası hareketi, tıpkı uluslararası ticaretteki mal ve hizmet hareketleri gibi, yeni fikirlerin ve bakış açılarının dolaşımını sağlayarak entelektüel sermayenin gelişmesine katkı sağlar. Bilginin disiplinler arası hareketini uluslararası ticaretteki mal ve hizmet hareketlerine benzetilebilir (Yan vd., 2013). Uluslararası ticarete rezerv para birimleri kullanılarak takip edilen bu durum bilimsel araştırmalarda araştırma disiplinleri arasında veya içindeki atıf eğilimleri ile karşılaştırılabilir (Yehekel ve Shenkar, 2009). Bilgi ithalatı, bazı durumlarda disipline özgü teori ve yöntemlerin gelişimini olumsuz etkileyebilir ve bu durum akademik alanın uzun vadeli sürdürülebilirliğini tehlikeye atmaktadır (Van Dalen ve Klamer, 2005). Diğer disiplinlerden yapılan ithalat, özellikle prestijli araştırmalarda yapıldığında özgün bir değere işaret edebilir ve ithal edilen alanda bilgi yaratma sürecinin içeriği ve yönü üzerinde etkili olabilir. Diğer alanlardan elde edilen deneye dayalı bulguların alıntılanması, bu bulguların ilgisini ve potansiyel okuyucu kitlesinin kapsamını genişletir, erişim ve geri bildirim imkânlarını artırmaktadır. Ayrıca farklı disiplinlerdeki ilgi çekici çalışmaları disipline tanıtarak referans kapsamını genişletmekte dolayısıyla araştırma sürecini zenginleştirmektedir. Diğer yandan, bilgi ihracatı, bir araştırma disiplininin meşruiyeti, görünürlüğü ve etkisi için olumlu bir gösterge olarak kabul edilmektedir. Disipline özgü teorilerin başka disiplinler tarafından kullanılması, test etme ve geri bildirim süreçlerinin yanı sıra araştırma ağı oluşturma kapasitesinin güçlendirilmesi yoluyla yeni bilgi geliştirme fırsatlarını da oluşturmaktadır (Cronin ve Pearson, 1990).

Araştırma etkisini değerlendirirken, yayınların içeriği kadar derginin dâhil olduğu araştırma alanlarının genel dinamikleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Doğa bilimleri araştırmacıları, genellikle İngilizce dergilerde yayınlanan güncel makalelere atıf yapma eğiliminde bulunurken; sosyal ve beşeri bilimlerde çalışan araştırmacılar daha eski tarihli makalelere atıf yapabilir ya da dergi makalesi yerine kitaplara başvurabilmektedir. Bu durum, incelenen yayınların atıf dinamiklerini doğrudan etkilemektedir (Chang, 2013). Doğa bilimleri ile sosyal bilimler arasındaki bu belirgin fark, atıf dinamiklerini değerlendirirken kendi disiplininin genel eğilimleri doğrultusunda bir yaklaşım benimsemeyi gerektirir. Çalışma kapsamında değerlendirilen TK dergisi TRDizin'de sosyal bilimler kategorisinde yer almaktadır. Bu bakımdan çalışmaların atıf sayılarının sosyal bilimler alanındaki atıf verme eğilimlerini yansıtacak biçimde yüksek olmadığını söylemek mümkündür. Tablo 1'de görüldüğü üzere en hızlı atıf alan ve alan dışından en yüksek atıf alan çalışmaların bibliyometri alanındaki uygulamalar olduğu görülmektedir. Bu bulgu, Cronin ve Pearson (1990) tarafından yürütülen çalışmada varılan sonuçlarla yüksek oranda örtüşmektedir. Araştırmacılar bu çalışmada bilgi erişimi (information retrieval) ve bibliyometri (bibliometrics) alt araştırma alanlarının büyük oranda diğer disiplinlere katkı yaptığını ve kullanıldığını tespit etmiştir. Benzer biçimde elde edilen bulgular TK dergisinin en hızlı atıf alan ve alan dışından en yoğun atıf alan çalışmalarının bibliyometrik yöntemlerle ilişkili olduğu ortaya koymaktadır. Ancak TK özelinde bilgi erişimle ilgili araştırmaların stratejik diyagramda sağ alt çeyrekte yer aldığı görülmektedir. Bu durumun bilgi erişime ilişkin ilginin KB alanına özgü araştırmalarla sınırlı kaldığını fakat hızlı bir biçimde fark edildiğini ortaya koymaktadır.

Atıf verilerinden elde edilen dikkate değer bir bulgu, eğitim araştırmalarının KB alanındaki konularla sıkı bir ilişki içinde olduğuna işaret etmektedir. Özellikle, okuma alışkanlığı üzerine yürütülen araştırmalara diğer disiplinler tarafından yoğun atıf yapıldığı belirlenmiştir. Okuma alışkanlığı ile

akademik başarı arasında belirgin bir korelasyon bulunmaktadır. Ayrıca, kitap okuma alışkanlığı ile kütüphane kullanımının akademik başarıya olan etkileri de literatürde tanımlanmıştır (Celik, 2019; Gaona ve Gonzalez, 2011). Bununla birlikte, elde edilen sonuçların, disiplinler arası atıf eğilimlerini tam olarak açıklamaya yetmediği görülmektedir. Özellikle atıfların bağlamsal değişkenliği, bu tür atıfların kullanım amaçlarının anlaşılmasında içerik analizi veya söylem analizi gibi daha derinlemesine nitel araştırma yöntemlerinin gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgularla uluslararası literatürde yer alan çalışmalarda (Lund, 2020; Si ve Guo, 2023; Wang vd., 2021; Yang vd., 2023) ulaşılan sonuçlar benzer biçimde KB alanında yayımlanan dergilerin diğer disiplinlerde dizinlenen dergilerden sıklıkla atıf aldığı ortaya koymaktadır. Bu durum Hessey ve Willet'nin (2013)'nin bilimsel ithalat-ihracat modelinde tanımladığı şekilde TK dergisinin net bir bilgi ihracatı fazlası oluşturan bir dergi olarak adlandırılabilir. Elde edilen bulgular sonucunda ulaşılan bir diğer yargı da derginin yayımladığı çalışmaların ele aldığı konular bakımından disiplinler arası çalışmalara açık olduğudur. Dergide yer alan çalışmaların farklı disiplinlerdeki araştırmacılar tarafından da kısa sürede fark edilerek kullanıldığını Şekil 1'de görülmektedir.

6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma araştırma etkisinin ulusal düzeyde yansımaları analitik yöntemlerle incelemekle birlikte birtakım sınırlılıklar içermektedir. Bu çalışmanın kullandığı veri kaynağı ve incelenen dergiye dair bazı sınırlılıklar mevcuttur. Çalışmanın sadece TRDizin üzerinden yürütülmesi, bu dizinde taranmayan diğer yayınları çalışma kapsamının dışında bırakmıştır. Bu durum, diğer dizinlerde yer alan ve farklı dergilerden yapılan atıfların dikkate alınmamasına sebep olmuş, bu da bulguların genellebilirliği açısından bir sınırlılık getirmiştir. Ek olarak incelenen dergi dışındaki alanla ilgili diğer dergiler ve uluslararası dizinlerde yer alan diğer ulusal dergilerden yapılan atıflar analize dâhil edilmemiştir. Ayrıca sadece dergi makalelerine odaklanılması, konferans bildirimleri, kitaplar veya gayri resmi işbirlikleri gibi disiplinler arası etki potansiyeli taşıyan diğer bilgi aktarım biçimlerini göz ardı edilmesi riskini taşımaktadır. Dergi bazında yapılan analizler, özel alt alanlar veya araştırma enstitüleri arasındaki bilgi transferinin detaylarını eksik bir biçimde ele alınmasına yol açabilir (Rinia vd., 2002).

7. Sonuç

Atıflar araştırmacılar tarafından entelektüel bilgi alışverişinin ve bir disipline yapılan bilgi aktarımının somut kanıtları olarak değerlendirilir. Bu bağlamda atıf analizi belirli bir alana yapılan bilgi transferini ve bu atıfların diğer çalışmalar üzerindeki etkisini değerlendirmede kritik bir araçtır. Özellikle dergilerin etkisinin belirlenmesinde atıf analizleri bu etkiyi daha objektif bir zemine oturtma potansiyeline sahiptir. TK dergisinin araştırma etkisini değerlendirme yönelik bu çalışmada geliştirilen model sadece toplam atıf sayısına değil, aynı zamanda atıfların geldiği kaynaklara ve ilk atıf alma zamanına da odaklanmaktadır. Bu sayede derginin erken dönemlerinde yayımlanan makalelerin yüksek atıf alma olasılığından kaynaklanabilecek yanlış çıkarımları engellemek mümkündür. Bu yaklaşım atıf sayısının yanı sıra atıfların zamanlamasını da göz önünde bulundurarak daha kapsamlı bir analiz sunmaktadır. Ayrıca disiplin dışından veya içinden alınan atıflara odaklanarak derginin ulusal akademik yayınlara olan katkısını objektif bir biçimde değerlendirmek mümkün olmuştur.

Bu çalışmanın bulguları TK dergisinin ulusal düzeyde disipline özel bilgiyi bilgi ihraç eden bir yayın organı olarak konumlandığını göstermektedir. Özellikle yüksek atıf alan çalışmaların okuma alışkanlığı gibi eğitim araştırmaları ve KB alanındaki çalışmalar arasındaki kesişim noktasında yer aldığı anlaşılmaktadır. Bu yayınların hem kendi disiplinleri içinden hem de KB alanında ciddi bir ilgi çektiği söylenebilir. Elde edilen sonuçlar, TK dergisinin farklı disiplinlerden araştırmacılar için iş birliğine dayalı çalışmaların yayımlanması ve bu çalışmaların belirli ölçüde ulusal literatürde atıf alabilme kapasitesine sahip olduğu ortaya koyması bakımından önemli bir platform olduğunu vurgulamaktadır. Ancak dergide yayımlanan makalelerin dörtte birinin atıf aldığı tespit edilmiştir; bu da yayınların gelecek dönemlerde diğer ulusal araştırma toplulukları tarafından kullanılma potansiyeli olduğunu göstermektedir. Bunun yanında yüksek atıf alan çalışmaların farklı disiplinlerden araştırmacılarının ilgisi çekmesi disiplinler arası araştırmaları destekleyen bir dergi olarak algılanmasını kolaylaştırmaktadır. Bu durum gelecekte daha geniş bir takipçi kitlesine ulaşmak isteyen

diğer alan dergileri için bir yönetim modeli olarak kullanılabilir. Bu bağlamda derginin araştırma etkisinin ulusal ölçekte tatmin edici düzeyde olduğu söylemek mümkündür.

KB alanında yayın yapan ulusal dergilerin daha kapsamlı bir disiplinler arası etki yaratma potansiyeli yapılan çalışma bulguları tespit edilmiştir. TRDizin platformunda dergilerin araştırma disiplinlerine bağlı gelişmiş içerik sınıflandırması ve atıf verilerine bağlı karşılaştırmalı analizlerle bilgi ihracatı dinamiklerinin daha derinlemesine anlaşılması için elzemdir. Ancak bu potansiyelin daha da geliştirilebilir olması için bilgi ihracatını etkileyen yapısal ve davranışsal bileşenlerin kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlayacak daha geniş kapsamlı bir araştırma yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda TR Dizin’de yer alan diğer ulusal KB dergilerini de kapsayan daha geniş ölçekli bir çalışmanın gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Ayrıca Dergipark platformunda yer alan dergileri de kapsayacak bir indeksleme hizmetinin sağlanması durumunda gelecekte KB alanıyla ilişkili ulusal ölçekli bilgi akışlarının tam anlamıyla kavranabilmesi mümkün olacaktır.

Etik Standartlar İle Uyumluluk

Çıkar Çatışması: Yazar herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur.

Yazar Katkı Beyanı: Makale tek yazarlıdır.

Finansal Destek: Yoktur.

Kaynakça

- Baltacı, A. (2022). Doçentlik başvuru ve değerlendirme sürecinde yaşanan sorunlar: Fenomenolojik bir araştırma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 12(2), 313-323. <https://dergipark.org.tr/pub/higheredusci/issue/72432/1054604>
- Benn, C. R., ve Sanchez, S. F. (2001). Scientific impact of large telescopes. *Publications of the Astronomical Society of the Pacific*, 113(781), 385. <https://doi.org/10.1086/319325>
- Bhupatiraju, S., Nomaler, Ö., Triulzi, G., ve Verspagen, B. (2012). Knowledge Flows—Analyzing the Core Literature of Innovation, Entrepreneurship and Science and Technology Studies. *Research Policy*, 41(7), 1205-1218. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2012.03.011>
- Biglan, A. (1973). The characteristics of subject matter in different academic areas. *Journal of Applied Psychology*, 57(3), 195-203. <https://doi.org/10.1037/h0034701>
- Bolland, M. J., Grey, A., ve Avenell, A. (2022). Citation of retracted publications: A challenging problem. *Accountability in Research*, 29(1), 18-25. <https://doi.org/10.1080/08989621.2021.1886933>
- Bollen, J., Van de Sompel, H., Smith, J. A., ve Luce, R. (2005). Toward alternative metrics of journal impact: A comparison of download and citation data. *Information Processing & Management*, 41(6), 1419-1440. <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2005.03.024>
- Bornmann, L., ve Daniel, H.-D. (2010). Citation speed as a measure to predict the attention an article receives: An investigation of the validity of editorial decisions at Angewandte Chemie International Edition. *Journal of Informetrics*, 4(1), 83-88. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2009.09.001>
- Callon, M., Courtial, J.-P., ve Laville, F. (1991). Co-word analysis as a tool for describing the network of interactions between basic and technological research: The case of polymer chemistry. *Scientometrics*, 22(1), 155-205. <https://doi.org/10.1007/BF02019280>
- Celik, B. (2019). A study on using the university library and reading habits of students: A study on Tishk International University students in Erbil, Iraq. *International Journal of English Linguistics*, 9(4), 224-240. <https://doi.org/10.5539/ijel.v9n4p224>
- Chang, Y.-W. (2013). A comparison of citation contexts between natural sciences and social sciences and humanities. *Scientometrics*, 96, 535-553. <https://doi.org/10.1007/s11192-013-0956-1>
- Chang, Y.-W., ve Huang, M.-H. (2012). A study of the evolution of interdisciplinarity in library and information science: Using three bibliometric methods. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 63(1), 22-33. <https://doi.org/10.1002/asi.21649>

- Chen, C., Li, Q., Deng, Z., Chiu, K., ve Wang, P. (2018). The preferences of Chinese LIS journal articles in citing works outside the discipline. *Journal of Documentation*, 74(1), 99-118. <https://doi.org/10.1108/JD-04-2017-0057>
- Chen, C., ve Hicks, D. (2004). Tracing Knowledge Diffusion. *Scientometrics*, 59(2), 199-211. <https://doi.org/10.1023/B:SCIE.0000018528.59913.48>
- Cronin, B., ve Pearson, S. (1990). The export of ideas from information science. *Journal of Information Science*, 16(6), 381-391. <https://doi.org/10.1177/016555159001600606>
- De Rond, M., ve Miller, A. N. (2005). Publish or perish: Bane or boon of academic life? *Journal of Management Inquiry*, 14(4), 321-329. <https://doi.org/10.1177/1056492605276850>
- Demir, E., Demir, C. G., ve Özdemir, M. Ç. (2017). Akademik yükseltme ve atama sürecine yönelik öğretim üyesi görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1, 12-23. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/higheredusci/issue/61492/918101>
- Demirbilek, M., ve Çetin, M. (2022). Cumhuriyetten günümüze yükseköğretimde akademik yükselme ve atama süreci. *Yükseköğretim Dergisi*, 12(2), 197-216. <https://doi.org/10.2399/yod.21.810002>
- Ding, J., Liu, C., ve Yuan, Y. (2023). The characteristics of knowledge diffusion of library and information science—from the perspective of citation. *Library Hi Tech*, 41(4), 1099-1118. <https://doi.org/10.1108/LHT-01-2021-0016>
- Gaona, J. C. G., ve Gonzalez, E. R. V. (2011). Relationship between reading habits, university library and academic performance in a sample of psychology students. *Revista De La Educación Superior*, 15(157), 55-73. http://publicaciones.anuies.mx/pdfs/revista/Revista157_S1A3EN.pdf
- Glänzel, W., ve Moed, H. F. (2002). Journal impact measures in bibliometric research. *Scientometrics*, 53, 171-193. <https://doi.org/10.1023/A:1014848323806>
- Hancock, C. B. (2015). Stratification of time to first citation for articles published in the Journal of Research in Music Education: A bibliometric analysis. *Journal of Research in Music Education*, 63(2), 238-256. <https://doi.org/10.1177/0022429415582008>
- Hayer, C.-A., Kaemingk, M., Breeggemann, J. J., Dembkowski, D., Deslauriers, D., ve Rapp, T. (2013). Pressures to publish: Catalysts for the loss of scientific writing integrity? *Fisheries*, 38(8), 352-355. <https://doi.org/10.1080/03632415.2013.813845>
- Hessey, R., ve Willett, P. (2013). Quantifying the value of knowledge exports from librarianship and information science research. *Journal of Information Science*, 39(1), 141-150. <https://doi.org/10.1177/0165551512442476>
- Law, J., Bauin, S., Courtial, J., ve Whittaker, J. (1988). Policy and the mapping of scientific change: A co-word analysis of research into environmental acidification. *scientometrics*, 14(3-4), 251-264. <https://doi.org/10.1007/BF02020078>
- Lund, B. D. (2020). Do “interdisciplinary” disciplines have an interdisciplinary impact?: Examining citations between educational technology and library and information science journals. *Education and Information Technologies*, 25(6), 5103-5116. <https://doi.org/10.1007/s10639-020-10223-2>
- MacRoberts, M. H., ve MacRoberts, B. R. (2010). Problems of citation analysis: A study of uncited and seldom-cited influences. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 61(1), 1-12. <https://doi.org/10.1002/asi.21228>
- Martin, B. R. (2013). Whither research integrity? Plagiarism, self-plagiarism and coercive citation in an age of research assessment. *Research Policy*, 5(42), 1005-1014. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2013.03.011>
- Martin, B. R. (2016). Editors’ jif-boosting stratagems—which are appropriate and which not? *Research Policy*, 1(45), 1-7. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2015.09.001>
- Odell, J., ve Gabbard, R. (2008). The interdisciplinary influence of library and information science 1996–2004: A journal-to-journal citation analysis. *College & Research Libraries*, 69(6), 546-565. <https://doi.org/10.5860/crl.69.6.546>
- Patton, R. M., Stahl, C. G., ve Wells, J. C. (2016). Measuring scientific impact beyond citation counts. *D-Lib Magazine*, 22(9/10), 1-10. <https://doi.org/10.1045/september2016-patton>

- Rinia, E. J., Van Leeuwen, T. N., Bruins, E. E., Van Vuren, H. G., ve Van Raan, A. F. (2002). Measuring knowledge transfer between fields of science. *Scientometrics*, 54, 347-362. <https://doi.org/10.1023/A:1016078331752>
- Schubert, A., ve Glänzel, W. (1986). Mean response time—A new indicator of journal citation speed with application to physics journals. *Czechoslovak Journal of Physics B*, 36, 121-125. <https://doi.org/10.1007/BF01599743>
- Si, L., ve Guo, C. (2023). The impact of library and information science knowledge from the perspective of external citations. *The Electronic Library*, 41(1), 111-136. <https://doi.org/10.1108/EL-06-2022-0130>
- Tonta, Y. (2002). Türk Kütüphaneciliği Dergisi, 1987-2001. *Türk kütüphaneciliği*, 16(3), 282-320. <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/929/922>
- TRDizin, U. Trd. (2021). *Sıkça sorulan sorular*. TRDizin. <https://trdizin.gov.tr/yardim/>
- Türk Kütüphaneciliği Editörler Kurulu, T. K. E. (2019). Türk kütüphaneciliğinde yeni kayıplar ve yeni gelişmeler... *Türk Kütüphaneciliği*, 33(2), 85-89. <https://doi.org/10.24146/tkd.2019.43>
- Tüselmann, H., Sinkovics, R. R., ve Pishchulov, G. (2015). Towards a consolidation of worldwide journal rankings—a classification using random forests and aggregate rating via data envelopment analysis. *Omega*, 51, 11-23. <https://doi.org/10.1016/j.omega.2014.08.002>
- Van Dalen, H. P., ve Klamer, A. (2005). Is science a case of wasteful competition? *Kyklos*, 58(3), 395-414. <https://doi.org/10.1111/j.0023-5962.2005.00294.x>
- Wang, S., Mao, J., Lu, K., Cao, Y., ve Li, G. (2021). Understanding interdisciplinary knowledge integration through citance analysis: A case study on eHealth. *Journal of Informetrics*, 15(4), 101214. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2021.101214>
- Wildgaard, L., Schneider, J. W., ve Larsen, B. (2014). A review of the characteristics of 108 author-level bibliometric indicators. *Scientometrics*, 101(1), 125-158. <https://doi.org/10.1007/s11192-014-1423-3>
- Wilson, T. (2020). The transfer of theories and models from information behaviour research into other disciplines. *Information Research*, 25(3). <https://doi.org/10.47989/irpaper873>
- Yan, E., Ding, Y., Cronin, B., ve Leydesdorff, L. (2013). A bird's-eye view of scientific trading: Dependency relations among fields of science. *Journal of Informetrics*, 7(2), 249-264. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2012.11.008>
- Yang, Q., Shen, X., Song, Y., ve Chen, S. (2023). A study of the impact of interdisciplinary citation on the aging of library and information science. *Library Hi Tech*. <https://doi.org/10.1108/LHT-07-2022-0335>
- Yehekel, O., ve Shenkar, O. (2009). Knowledge flows in international business: A JIBS citation analysis. *EuroMed Journal of Business*, 4(2), 111-126. <https://doi.org/10.1108/14502190910976484>
- Zhai, Y., Ding, Y., ve Wang, F. (2018). Measuring the diffusion of an innovation: A citation analysis. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 69(3), 368-379. <https://doi.org/10.1002/asi.23898>